

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПАДКУВАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

КОРШАКОВА О. М.

к.ю.н., доцент кафедри правового регулювання економіки
Харківського національного університету ім. С.Кузнеця

Сучасний світ створює нові можливості, що потребують правового врегулювання. Так, у побутове життя людей невід'ємно увійшли цифрові технології, домени, соціальні мережі. Значна кількість як фізичних так і юридичних осіб створюють власні сайти та сторінки у соціальних мережах. Частину таких сторінок в подальшому буде покинуто (так звані - заморожені акаунти), частина буде переходити від одного власника до іншого (наприклад, сторінки соціальних груп). З часом кількість покинутих акаунтів та акаунтів, власники яких померли зростає. А отже постає проблема із з'ясуванням кому належать права на віртуальну власність та чи можна її спадкувати.

Загальні питання спадкування регулюються Цивільним кодексом України (далі - ЦК України). Так, відповідно до ст. 1216 Цивільного кодексу України [1] спадкуванням є перехід прав і обов'язків фізичної особи до інших осіб. До складу спадкування відносять всі права та обов'язки, що існували на момент відкриття спадщини та не припинились зі смертю спадкодавця. Перелік прав та обов'язків, що не входять до складу спадщини надано у ст. 1219 ЦК України. Перелік є вичерпним, а відтак права та обов'язки, що виникають в сфері існування соціальних мереж також входять до спадкової маси.

Більшість соціальних мереж вже давно перестали бути лише місцем для розваг. Вони стали важливим інструментом особистого розвитку та бізнесу, а отже, набули певної матеріальної цінності. Можливість передачі облікового запису домену (акаунту) спадково є складовою системи захисту прав та інтересів як фізичних осіб, так і юридичних осіб (бізнесу). У першому випадку

персональний сайт складає особисту значущість для конкретної людини, а після її смерті - і для всіх членів сім'ї, як пам'ять, місце де розміщуються сімейні традиції, фотографії, записи. У випадку, коли на сторінці зберігалися об'єкти інтелектуальної власності - вірші, музика, художні твори - у разі смерті автора може зникнути і вся її праця.

У другому випадку, коли йдеться про бізнес, група в соціальній мережі або на сайті може бути важливою частиною системи маркетингу і навіть основним інструментом отримання прибутку, наприклад, якщо це інтернет-магазин або комерційні онлайн-сервіси. Одночасно зі смертю адміністратора можливість управління такими проектами може бути загублена, а відновлення спричинить значні фінансові та часові витрати, яких можна було б уникнути, маючи можливість заздалегідь визначити і призначити спадкоємця [2].

Однією з соціальних мереж, яка звернула увагу на проблеми, що виникають у зв'язку із смертю власника акаунту стала мережа "Фейсбук". Вони надали можливість членам сімей загиблого користувача видалити обліковий запис. Звичайно, видалення акаунту не завжди є оптимальним рішенням, адже сторінка вміщує записи не тільки загиблого власника, а й інших людей. Таке видалення інформації порушувало авторське право осіб, що розміщували свої фотографії, записи або тексти на сторінці власника акаунту. Тому розробники пізніше стали пропонувати родичам часткове блокування акаунта з відключенням можливості додавати в друзі, але активної стіною, на якій друзі можуть переглядати старі записи, фотографії і додавати нові пости в пам'ять про дорогу людину.

Схожий підхід має соціальна мережа Yahoo!. Але на відміну від Facebook, видалення акаунту можливе не після звернення родичів померлого власника, а після надання відповідного заповіту чи свідоцтва про смерть.

Інший підхід використовує соціальна мережа Twitter. Так, компанія пропонує своїм користувачам програму "LivesOn", яка аналізує сторінку власника акаунту, його вирази, мову, синтаксис. на основі цих даних програма

генерує нові повідомлення, що публікуються на сторінці померлого від його імені.

Соціальна Google проблему померлих акаунтів вирішила шляхом відстеження активності акаунту загалом. Спеціально розроблена система періодично перевіряє активність користувача, аналізуючи його електронну пошту історію запитів до пошуку. Як тільки людина довгий час відсутня у віртуальному просторі, програма надсилає повідомлення на пошту і мобільний телефон з проханням підтвердити пароль доступу до сервісу Google. Якщо користувач не реагує, через певний час система видаляє акаунти або передає паролі довірній особі [3].

Варто звернути увагу і на те, що доменне ім'я, логіни і паролі до веб-гаманців, акаунти в соціальних мережах, особисте листування користувачів не є об'єктами цивільних прав, не є власністю, а відтак, і не можуть бути передані іншим особам [4]. На відміну від зазначених об'єктів, контент, доступ до якого, вони оберігають може бути об'єктом майнових прав, а отже, спадкоємцям може бути передано вміст сайту, сторінки та інше.

Отже, підсумовуючи можна зазначити, що законодавство нашої країни не містить норм щодо регулювання спадкування віртуальної власності. При цьому очевидним є той факт, що розвиток інтернет-технологій, поява нових сервісів та інструментів, безсумнівно, буде породжувати нові прецеденти, а отже виникатиме необхідність у розробці нових механізмів регулювання цієї сфери як з точки зору програмного забезпечення, так і відповідної нормативно-правової бази. Безсумнівно, найближчим часом, спадкування віртуальних активів стане значно поширеним явищем, завдяки змінам відповідного законодавства в кожній окремій країні. Тим не менш, рядовим користувачам вже сьогодні доступні механізми, використовуючи які, можна подбати про свою інтернет-власність після смерті, а значить гарантувати, що праця на її створення не було витрачено даремно.

Список літератури

1. Цивільний кодекс України : закон України № 435-IV від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), - 2003, - №№ 40-44, - Ст. 356.

2. Лиенко С. Что случается с акаунтами в интернете после смерти владельца - [Електроний ресурс] – режим доступу : <http://www.cossa.ru/152/98997/>

3. Кондратенко Т. Что происходит с аккаунтами в соцсетях после смерти их владельцев - [Електроний ресурс] – режим доступу : <http://www.the-village.ru/village/city/abroad/168857-что-делают-с-аккаунтами-в-соц-сетях-после-смерти>

4. Евангулян С., Болгар В. Завещаю тебе свою страничку Вконтакте! - [Електроний ресурс] – режим доступу : <http://www.qwrt.ru/news/2882>